

INQUIRY ARC (C3 FRAMEWORK) METODI ASOSIDA TARIX DARSLARI ORQALI O'QUVCHILARDA TARIXIY TAFAKKUR VA TADQIQOTCHILIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH

Turapova Nafosat Muratdinovna,

A.Avloniy nomidagi Pedagogik mahorat milliy instituti

Metodik xizmat ko'rsatish bo'limi metodisti

nafosatmuratdinovna@gmail.com

+998507766006

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18253575>

Annotatsiya: Mazkur maqolada umumiy o'rta ta'lim muassasalarida tarix fanini o'qitish jarayonida Inquiry Arc (C3 Framework) metodidan foydalanishning ilmiy-pedagogik asoslari, uning o'quvchilarda tarixiy tafakkur va tadqiqotchilik kompetensiyalarini shakllantirishdagi ahamiyati chuqur tahlil qilinadi.

Maqolada zamonaviy tarix ta'limining dolzarb vazifalari sifatida o'quvchini ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirish, tarixiy hodisa va jarayonlarni sabab-oqibat aloqalari asosida anglashga yo'naltirish, shuningdek, tarixiy dalillarni izlash, tahlil qilish va baholash ko'nikmalarini shakllantirish masalalari yoritiladi. Inquiry ARC metodining muammo qo'yish, dalillar bilan ishlash, tahlil va xulosalash hamda fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish bosqichlari tarix fanining mazmuniga mos holda talqin qilinib, ularning tarixiy tafakkurining asosiy tarkibiy qismlari bilan o'zaro bog'liqligi asoslab beriladi.

Maqolada tarixiy tafakkur tushunchasining nazariy talqini, uning tarkibiy qismlari (xronologik, mantiqiy, manbashunoslik, tanqidiy va baholovchi tafakkur) ilmiy manbalar asosida izohlanadi.

Shuningdek, tadqiqotchilik kompetensiyasining mazmuni, tarix darslarida ushbu kompetensiyani shakllantirishning didaktik shart-sharoitlari, Inquiry Arc metodining afzalliklari va amaliy natijalari tahlil qilinadi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, Inquiry

Arc metodi asosida tashkil etilgan tarix darslari o'quvchilarda mustaqil fikrlash, tarixiy dalillarni izlash va tahlil qilish, asoslangan xulosa chiqarish hamda faol fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishga samarali xizmat qiladi. Maqolada tahlil va sintez, qiyosiy taqqoslash, pedagogik modellastirish hamda nazariy umumlashtirish metodlaridan foydalanildi.

Kalit so'zlar: Inquiry Arc metodi, tarixiy tafakkur, tadqiqotchilik kompetensiyasi, muammoli ta'lim, dalilga asoslangan tahlil, tarixiy manbalar, C3 Framework.

Развитие исторического мышления и исследовательских компетенций у учащихся посредством уроков истории на основе метода Inquiry Arc (C3 Framework)

Турапова Нафосат Муратдиновна,
Национальный институт педагогического
мастерства имени А. Авлони, Методист
отдела методического сопровождения

Аннотация: В данной статье глубоко анализируются научно-педагогические основы применения метода Inquiry Arc (C3 Framework) в процессе преподавания истории в учреждениях общего среднего образования, а также его значение в формировании у учащихся истори-

ческого мышления и исследовательских компетенций.

В статье рассматриваются актуальные задачи современного исторического образования, в том числе превращение учащегося в активного участника образовательного процесса, ориентация на осмысление исторических событий и процессов на основе причинно-следственных связей, а также формирование умений поиска, анализа и оценки исторических фактов. Этапы метода *Inquiry Arc* – постановка проблемы, работа с доказательствами, анализ и формулирование выводов, а также формирование гражданской позиции – интерпретируются в соответствии с содержанием исторической науки, и обосновывается их взаимосвязь с основными компонентами исторического мышления.

В статье даётся теоретическая интерпретация понятия исторического мышления, а его структурные компоненты (хронологическое, логическое, источниковедческое, критическое и оценочное мышление) раскрываются на основе научных источников.

Кроме того, анализируется содержание исследовательской компетенции, дидактические условия её формирования на уроках истории, преимущества метода *Inquiry Arc* и результаты его практического применения. Проведённый анализ показывает, что уроки истории, организованные на основе метода *Inquiry Arc*, эффективно способствуют развитию у учащихся самостоятельного мышления, навыков поиска и анализа исторических источников, формированию обоснованных выводов и активной гражданской позиции. В ходе исследования использовались методы анализа и синтеза, сравнительного сопоставления, педагогического моделирования и теоретического обобщения.

Ключевые слова: метод *Inquiry Arc*, историческое мышление, исследовательская компетенция, проблемное обучение, анализ, основанный на доказательствах, исторические источники, *C3 Framework*.

Developing students' historical thinking and research competencies through history lessons based on the Inquiry Arc (C3 Framework) method

Turapova Nafosat Muratdinovna,

A. Avloni National Institute of Pedagogical Skills Methodologist of the Methodological Support Department

Abstract: This article comprehensively analyzes the scientific and pedagogical foundations for applying the *Inquiry Arc* (*C3 Framework*) method in teaching History at general secondary educational institutions, highlighting its significance in fostering students' historical thinking and research competencies. It examines the key objectives of contemporary history education, including transforming students into active participants in the learning process, guiding them to understand historical events and processes through cause-and-effect relationships, and developing skills for searching, analyzing, and evaluating historical evidence.

The article interpreters the stages of the *Inquiry Arc* method – posing question (problem formulation), working with evidence, analysis and conclusions, and forming a civic position while proving their connections to the main components of historical thinking. It also provides a theoretical interpretation the concept of historical thinking and summaries its structural components (chronological, logical, source-based, critical, and evaluative thinking) based of scholarly sources.

Additionally, the article explores the content of research competency, the didactic conditions essential for its development in history lessons, the advantages of the *Inquiry Arc* method, and the outcomes of its practical implementation. The findings indicate that history lessons organized around the *Inquiry Arc* method effectively promote students' independent thinking, skills in searching for and analyzing historical sources, the ability to draw well-founded conclusions, and the formation of an active civic position. The study employs the methods of analysis and synthesis, comparative analysis, pedagogical modeling, and theoretical generalization.

Keywords: *Inquiry Arc* method, historical thinking, research competency, problem-based learning, evidence-based analysis, historical sources, *C3 Framework*.

Bugungi globallashuv va axborotlashgan jamiyat sharoitida tarix fanini o'qitish faqatgina o'tmish voqealarini yod oldirish bilan cheklanib qolmasligi lozim. Raqamli axborotlar oqimi, ijtimoiy-siyosiy jarayonlarning tezkorligi va zamonaviy jamiyatning intellektual talablari tarix ta'limidan tubdan yangi yondashuvlarni talab etmoqda.

Zamonaviy ta'lim paradigmasi o'quvchidan tarixiy faktlarni mexanik tarzda eslab qolishdan ko'ra, ularni tahlil qilish, solishtirish, baholash, sabab-oqibat aloqalarini aniqlash va tarixiy bilimlarni hozirgi ijtimoiy hayot bilan bog'lay olishni talab qiladi [1]. Shu bilan birga, ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilarda mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish davlat ta'lim siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan [2]. An'anaviy darslarda tarix ko'pincha tayyor bilimlar majmuasi sifatida taqdim etilib, o'quvchi passiv tinglovchi rolida qolib ketadi. Bunday yondashuv o'quvchilarda tarixiy jarayonlarning ichki mohiyatini anglash, ularning rivojlanish qonuniyatlarini tushunish, muqobil nuqtai nazarlarni tahlil qilish hamda mustaqil va asoslangan xulosa chiqarish ko'nikmalarining yetarli darajada shakllanmasligiga olib keladi. Buning oqibatida tarix fani o'quvchilar uchun hayotiy mazmun kasb etmagan, faqat nazariy tushunchalar bilan cheklangan fan sifatida qabul qilinadi. Shu sababli tarix faniga innovatsion, muammoli va tadqiqotga yo'naltirilgan metodlarni joriy etish zarurati yuzaga kelmoqda. Inquiry Arc (C3 Framework) metodi aynan shu ehtiyojdan kelib chiqqan holda ishlab chiqilgan bo'lib, u ijtimoiy fanlarni, jumladan, tarixni o'qitishda o'quvchilarning izlanish faoliyatini ta'lim jarayonining markaziga qo'yadi [3]. Mazkur metod o'quvchilarda muammo qo'yish, tarixiy manbalar va dalillar bilan ishlash, ularni tahlil va baholash, asoslangan xulosa chiqarish hamda faol fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishga xizmat qiladi. Ushbu maqolada Inquiry Arc metodining tarix

ta'limidagi ilmiy ahamiyati va uning tarixiy tafakkur hamda tadqiqotchilik kompetensiyalarini rivojlantirishdagi imkoniyatlari nazariy va amaliy jihatdan keng yoritiladi.

1. Tarixiy tafakkur tushunchasining ilmiy-nazariy asoslari.

Tarixiy tafakkur – bu o'tmish voqea va jarayonlarni vaqt va makon doirasida, sabab-oqibat aloqalari asosida, tarixiy manbalarga tayangan holda anglash va baholash qobiliyatidir [4]. Ilmiy adabiyotlarda tarixiy tafakkur o'quvchilarning tarixiy ongini shakllantiruvchi muhim intellektual mexanizm sifatida talqin qilinadi. Bunda tarixiy manbalar bilan ishlash, ularni solishtirish va tanqidiy tahlil qilish muhim o'rin tutadi.

Tarixiy tafakkur quyidagi asosiy komponentlarni o'z ichiga oladi:

- xronologik tafakkur;
- tarixiy mantiq va sabab – oqibatni tushunish;
- manbashunoslik va dalillar bilan ishlash;
- tanqidiy va baholovchi fikrlash;
- tarixiy empatiya va kontekstni anglash.

Ushbu komponentlarning har biri o'quvchilarning tarixiy bilimlarni faol o'zlashtirishi, ularni tahlil qilishi va asoslangan xulosalar chiqarishiga xizmat qiladi. Aynan Inquiry Arc metodi mazkur komponentlarni o'zaro bog'liq holda, bosqichma-bosqich rivojlantirish imkonini beradi. Tarix ta'limiga oid ilmiy-pedagogik manbalarni tahlil qilish asosida Inquiry Arc (C3 Framework) metodining nazariy va metodik jihatlari yoritiladi. Ushbu jarayonda tarix fanini o'qitishga doir turli yondashuvlar qiyosiy tahlil qilinib, ularning o'quvchilarda tarixiy tafakkur va tadqiqotchilik kompetensiyalarini shakllantirishdagi imkoniyatlari ochib beriladi.

Shuningdek, tahlil va sintez, qiyosiy taqqoslash, pedagogik modellashtirish hamda didaktik tahlil usullari orqali tarix ta'limida Inquiry Arc metodidan foydalanishning metodik mexanizmlari asoslanadi. Milliy va xorijiy ilmiy

adabiyotlar mazmuniy jihatdan solishtirilib, ularning tarix fanini o'qitishdagi o'rni va ahamiyati izohlanadi

2. Tadqiqotchilik kompetensiyasi va uning tarix ta'limidagi o'rni

Tadqiqotchilik kompetensiyasi – bu muammoni aniqlash, ilmiy savol qo'yish, ma'lumotlarni izlash, tahlil qilish, umumlashtirish va xulosa chiqarish ko'nikmalarining integrativ majmuasidir. Tarix fanida tadqiqotchilik kompetensiyasi o'quvchilarning tarixiy manbalar bilan ishlash va ularni solishtirish ko'nikmalarini shakllantirish orqali rivojlanadi.

Shuningdek, tarixiy manbalarining ishonchliligini baholash va turli nuqtai nazarlarni tahlil qilish o'quvchilarda tanqidiy fikrlash va ilmiy xulosa chiqarish malakalarini rivojlantiradi. Zamonaviy tarix ta'limida o'quvchi kichik tadqiqotchi sifatida qaraladi, bu esa ta'lim jarayonida faol va izlanishga asoslangan yondashuvni taqozo etadi [5]. Mazkur yondashuv dars jarayonida muammoli savollar, tarixiy hujjatlar, statistik ma'lumotlar, xaritalar va vizual manbalardan keng foydalanishni talab etadi. Inquiry Arc metodi aynan shu jarayonlarni tizimli va bosqichma-bosqich tashkil etish imkonini beradi.

3. Inquiry Arc (C3 Framework) metodining mazmuni va bosqichlari

Inquiry Arc metodi AQShda ishlab chiqilgan C3 Framework (College, Career, Civic Life) konsepsiyasiga asoslanadi va ijtimoiy fanlarni o'qitishda tadqiqotga yo'naltirilgan yondashuvni taklif etadi. Ushbu yondashuv tarix fanini o'qitishda o'quvchilarning mustaqil fikrlashi va dalillarga asoslangan xulosalar chiqarishiga xizmat qiladi.

Metod to'rt asosiy bosqichdan iborat:

1-bosqich. Muammo qo'yish (Developing Questions and Planning Inquiries).

Bu bosqichda o'quvchilar tarixiy muammo yoki savolni aniqlaydi. Savollar ochiq, muammoli va tahlilga yo'naltirilgan bo'lishi lozim.

bu esa o'quvchilarning izlanish faoliyatini faollashtiradi.

2-bosqich. Dalillar bilan ishlash (Applying Disciplinary Concepts and Tools).

Mazkur bosqichda o'quvchilar tarixiy manbalar, hujjatlar, xaritalar va statistik ma'lumotlar asosida dalillarni izlaydi va tahlil qiladi. Bu jarayon tarixiy tafakkurning manbashunoslik va tanqidiy fikrlash komponentlarini rivojlantiradi.

3-bosqich. Tahlil va xulosalash (Evaluating Sources and Using Evidence).

O'quvchilar to'plangan dalillarni solishtiradi, baholaydi va asoslangan xulosalar chiqaradi. Ushbu bosqich tarixiy mantiq va sabab-oqibat aloqalarini anglashda muhim ahamiyatga ega.

4-bosqich. Fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish (Communicating Conclusions and Taking Informed Action). Bu bosqichda o'quvchilar o'z xulosalarini taqdim etadi, munozara qiladi va tarixiy bilimlarni zamonaviy hayot bilan bog'laydi. Natijada o'quvchilarda faol fuqarolik pozitsiyasi shakllanadi.

Inquiry Arc (C3 Framework) metodining mazmuni va bosqichlari tizimli ravishda 1-jadvalda keltirilgan. Mazkur jadvalda metodning har bir bosqichi, uning pedagogik mazmuni, tarix fanida amaliy qo'llanilishi hamda shakllanadigan kompetensiyalar yoritilgan [6].

4. Inquiry Arc metodi orqali tarixiy tafakkur va tadqiqotchilik kompetensiyalarini rivojlantirish mexanizmlari.

Inquiry Arc metodining asosiy ustunligi shundaki, u o'quvchini izlanish jarayonining markaziga qo'yadi. O'quvchi savol beradi, dalil izlaydi, tahlil qiladi va xulosa chiqaradi. Bu jarayon tarixiy tafakkur va tadqiqotchilik kompetensiyalarining tabiiy shakllanishiga olib keladi.

Metodning amaliy natijalari quyidagilarda namoyon bo'ladi:

- o'quvchilarda mustaqil va tanqidiy fikrlash rivojlanadi;

Inquiry Arc (C3 Framework) metodining mazmuni va bosqichlari

Bosqich	Bosqich nomi (C3 Framework)	Mazmuni va pedagogik mohiyati	Tarix fanida amaliy ifodasi	Rivojlanadigan kompetensiyalar
1-bosqich	Muammo qo'yish va tadqiqotni rejalashtirish	O'quvchilar tarixiy jarayon yoki hodisaga doir muammoli, ochiq va tahliliy savollarni shakllantiradi. Savollar faktni aniqlashdan ko'ra, sabab, shart-sharoit va oqibatlarni aniqlashga yo'naltiriladi. Tadqiqot yo'nalishi va manbalar aniqlanadi.	"Nima uchun XIX asr oxirida Turkistonda jadidchilik harakati vujudga keldi?", "Jadidchilikning paydo bo'lishiga qaysi ijtimoiy-siyosiy omillar ta'sir ko'rsatdi?" kabi savollar asosida izlanish boshlanadi.	Muammoli fikrlash, savol qo'yish kompetensiyasi, mustaqil izlanishga tayyorgarlik.
2-bosqich	Fanlarga xos tushuncha va vositalarni qo'llash	O'quvchilar tarixiy manbalar, hujjatlar, xaritalar, statistik ma'lumotlar, tasviriy materiallar bilan ishlaydi. Manbalarni aniqlash, tasniflash va dastlabki tahlil qilish amalga oshiriladi.	Jadidchilik harakati bo'yicha arxiv hujjatlari, jadid matbuoti, tarixiy xaritalar va statistik ma'lumotlar tahlil qilinadi.	Manbashunoslik ko'nikmalari, tanqidiy fikrlash, axborot bilan ishlash malakasi.
3-bosqich	Dalillarni baholash va xulosa chiqarish	O'quvchilar manbalarning ishonchligi va tarixiy ahamiyatini baholaydi, turli manbalarni solishtiradi hamda dalillarga asoslangan xulosalar chiqaradi. Sabab-oqibat aloqalari aniqlanadi.	Jadidchilik harakatining paydo bo'lishi va rivojlanishiga ta'sir qilgan omillar tarixiy dalillar asosida izohlanadi va asoslangan xulosa shakllantiriladi.	Tahliliy fikrlash, tarixiy mantiq, sabab-oqibatni anglash.
4-bosqich	Xulosalarni taqdim etish va ongli harakat	O'quvchilar o'z xulosalarini yozma, og'zaki yoki vizual shaklda taqdim etadi, munozara olib boradi hamda tarixiy bilimlarni zamonaviy ijtimoiy hayot bilan bog'laydi.	Jadidchilik g'oyalari bugungi ta'lim va jamiyat rivoji bilan taqqoslanadi, taqdimot, esse yoki munozara orqali yoritiladi.	Fuqarolik kompetensiyasi, kommunikativ madaniyat, ijtimoiy faollik.

- tarixiy manbalar bilan ishlash ko'nikmalari shakllanadi;

- sabab-oqibat aloqalarini tushunish chuqurlashadi;

- tarixiy bilimlar shaxsiy va ijtimoiy ahamiyat kasb etadi [7].

Mazkur yondashuv o'quvchilarning tarixiy bilimlarni hozirgi ijtimoiy jarayonlar bilan bog'lash, tarixiy tajribadan zamonaviy muammolarni anglashda foydalanish hamda fuqarolik mas'uliyatini shakllantirish imko-

niyatlarini kengaytiradi. Bu esa tarix fanining nafaqat akademik, balki tarbiyaviy va ijtimoiy ahamiyatini ham kuchaytirib, o'quvchilarni ongli, tanqidiy fikrlovchi va faol fuqarolik pozitsiyasiga ega shaxs sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, Inquiry Arc metodi o'quvchilarning bilish faolligini oshirib, ularni mustaqil izlanish va ilmiy fikr yuritishga rag'batlantiradi. Metod doirasida tarixiy muammolarni tahlil qilish va dalillarga tayangan holda xulosa chiqarish jarayoni o'quvchilar-

da mantiqiy va tizimli fikrlashni rivojlantiradi [8]. Natijada tarix darslari o'quvchi shaxsini har tomonlama rivojlantirishga xizmat qiluvchi integrativ ta'lim muhiti sifatida shakllanadi. Ushbu yondashuv umumiy o'rta ta'lim tizimida tarix fanini o'qitish samaradorligini oshirish bilan bir qatorda, o'quvchilarning ijtimoiy faolligi va fuqarolik madaniyatini yuksaltirishda ham muhim pedagogik ahamiyat kasb etadi. Innovatsion ta'lim texnologiyalari zamonaviy ta'lim jarayonining ajralmas tarkibiy qismi hisoblanadi. Ular o'quvchilarning bilish faolligini oshirishga yo'naltirilgan pedagogik mexanizmlar majmuasini o'zida mujassamlashtiradi. Innovatsion yondashuvlar o'quvchini tayyor bilimlarni qabul qiluvchi emas, balki faol o'rganuvchi subyekt sifatida shakllantirishni ko'zda tutadi. Bunday texnologiyalar ta'lim jarayonida interaktiv muhitni vujudga keltiradi. Natijada o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishi ortadi. Innovatsion metodlar o'quvchilarning mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Ular muammoli vaziyatlarni tahlil qilishga undaydi. Shuningdek, o'quvchilar o'z fikrini asoslab bayon etishga o'rganadi. Innovatsion texnologiyalar bilimlarni chuqur va ongli o'zlashtirishga xizmat qiladi. Ular nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan bog'lash imkonini yaratadi. Bunday yondashuv ta'lim samaradorligini oshirishga yordam beradi. O'quvchilarda ijodiy tafakkur rivojlanadi. Ta'lim jarayonida muloqot va hamkorlik muhiti shakllanadi. Bu esa o'quvchilarning ijtimoiy faolligini kuchaytiradi. Innovatsion texnologiyalar o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan ichki motivatsiyasini mustahkamlaydi. Ular o'z-o'zini baholash va refleksiya qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Ta'lim jarayoni shaxsga yo'naltirilgan xarakter kasb etadi. Natijada har bir o'quvchining individual imkoniyatlari hisobga olinadi. Innovatsion metodlar orqali ta'lim sifati oshadi. Bu jarayon o'quvchilarning intellektual salohiyatini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi [9].

Xulosa qilib aytganda, Inquiry Arc (C3 Framework) metodi tarix fanini o'qitishda zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos, ilmiy asoslangan va yuqori samaradorlikka ega pedagogik yondashuvlardan biri hisoblanadi. Ushbu metod tarix ta'limining an'anaviy mazmuniy yo'nalishini tubdan yangilab, o'quvchini mustaqil fikrlovchi, izlanishga qodir va tarixiy jarayonlarni tanqidiy baholay oladigan faol shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Inquiry Arc metodining asosiy afzalligi shundaki, u tarixiy bilimlarni o'zlashtirish jarayonini muammoli savollar asosida tashkil etib, o'quvchilarning bilish faolligi va intellektual mustaqilligini izchil rivojlantiradi.

Mazkur metod asosida tashkil etilgan tarix darslari o'quvchilarda tarixiy tafakkurning muhim tarkibiy qismlari – xronologik fikrlash, sabab-oqibat aloqalarini anglash, tarixiy manbalarni tanqidiy tahlil qilish, turli nuqtai nazarlarni solishtirish va baholash ko'nikmalarining shakllanishiga samarali ta'sir ko'rsatadi. Inquiry Arc yondashuvi tarixiy bilimlarni faktlar yig'indisi sifatida emas, balki o'zaro bog'liq, dinamik va mantiqiy tizim sifatida anglash imkonini yaratadi. Bu esa o'quvchilarda tarixiy ong va tarixiy xotiraning ongli shakllanishiga zamin hozirlaydi.

Shuningdek, Inquiry Arc metodi o'quvchilarda tadqiqotchilik kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim metodik vosita bo'lib xizmat qiladi. O'quvchilar tarixiy muammoni aniqlash, ilmiy savollar qo'yish, manbalar bilan ishlash, dalillarni tahlil qilish va umumlashtirish orqali mustaqil tadqiqot faoliyatini amalga oshirishga o'rganadilar. Natijada tarix darslari ilmiy izlanish muhitiga aylanib, o'quvchilarda dalillarga tayangan holda asoslangan xulosa chiqarish, mantiqiy fikr yuritish va ilmiy nutq madaniyati rivojlanadi.

Inquiry Arc metodining yana bir muhim jihati uning ta'lim va tarbiyani uyg'unlashtiruvchi xususiyatga ega ekanligidadir. Metodning yakuniy bosqichida o'quvchilar tarixiy bilim-

larni zamonaviy ijtimoiy hayot bilan bog'lash, tarixiy tajribadan xulosa chiqarish va faol fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa tarix fanining faqat akademik ahamiyatini emas, balki uning jamiyat taraqqiyotidagi tarbiyaviy va ijtimoiy ahamiyatini ham kuchaytiradi.

Umuman olganda, Inquiry Arc (C3 Framework) metodi asosida tashkil etilgan tarix darslari ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning

intellektual salohiyatini rivojlantirish, ularning mustaqil va tanqidiy fikrlash qobiliyatini shakllantirish hamda tarix fanining hayotiy va amaliy ahamiyatini kuchaytirishda muhim pedagogik mexanizm sifatida namoyon bo'ladi. Mazkur metodni umumiy o'rta ta'lim amaliyotiga tizimli ravishda joriy etish tarix ta'limining samaradorligini oshirish va zamonaviy jamiyat talablariga mos raqobatbardosh shaxsni tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020. 20-23-moddalar, 38-41-moddalar.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-60-son Farmoni. "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida". – Toshkent, 2022-yil 28-yanvar. IV-bob, 41–45-bandlar.
3. National Council for the Social Studies. The C3 Framework for Social Studies State Standards. – Washington, DC, 2017. pp. 23-45, 85-110.
4. Wineburg S., Martin D., Monte-Sano C. Reading Like a Historian. New York, 2016. -pp. 1-32, 67-94.
5. Seixas P., Morton T. The Big Six Historical Thinking Concepts. Toronto, 2017. pp. 11-38, 59-87.
6. Levstik L., Barton K. Doing History. New York, 2016. pp. 41-72, 101-134.
7. Bruner J. Culture of Education. Cambridge, 2016. pp. 72–98.
8. Musurmonova O. Umumiy pedagogika. – Toshkent: Fan, 2019. 98-112-betlar.
9. Jumanazarov R. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. – Toshkent, 2021. 134-156-betlar.